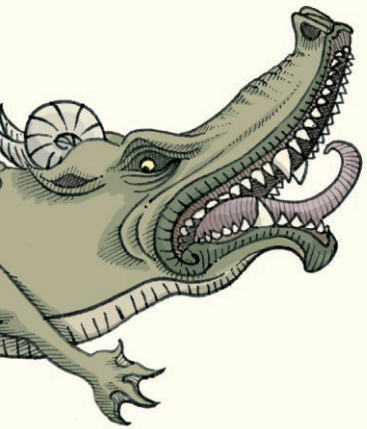

Thiago de Moraes

MYTHEN ATLAS

*Machtige kaarten en magische monsters, helden
en goden uit twaalf mythische werelden*

Vertaald uit het Engels door Merel Leene

UITGEVERIJ LUITINGH-SIJTHOFF

DE WERELDEN VAN DE MYTHEN

Een presentatie van de goden, helden, monsters, fantastische beesten en legenden van veel volken van over de hele wereld.

DE
NOORD-
AMERIKAANSE
WERELD

pagina 39

DE
AZTEEKSE
WERELD

pagina 27

DE
IERSE
WERELD

pagina 67

DE
YORUBA-
WERELD

pagina 33

DE
YANOMAMI-
WERELD

pagina 15

DE
NOORSE
WERELD

pagina 75

DE
SLAVISCHE
WERELD

pagina 21

DE
GRIEKSE
WERELD

pagina 7

DE
HINDOE-
WERELD

pagina 53

DE
EGYPTISCHE
WERELD

pagina 81

DE
JAPANSE
WERELD

pagina 47

DE
POLYNESISCHE
WERELD

pagina 61

Sommige mensen zeggen dat er vóór het begin van de wereld alleen diep water was, of een ei, of de botten van een dode reus.

Wanneer duizend jaar geleden een Viking op zijn schip vertrok, dacht hij dat er om de oceaan heen een slang lag: Jörmungandr, die zo groot was dat hij zich om de hele wereld kon kronkelen. Op hetzelfde moment voelden een heel stuk zuidelijker, in West-Afrika, Yoruba-krijgers de hete wind uit het noorden en wisten dat dat de godin Oya was, die het smidsvuur van Ogun aanblies, de onbevreesde god van smeedkunst en strijd.

Hoewel de blik waarmee deze twee volken naar de wereld keken niet meer van elkaar kon verschillen, is er ook een overeenkomst: het zijn alle twee manieren waarop mensen geprobeerd hebben de wereld te begrijpen. Waarop ze konden uitleggen waarom er zeeën, bergen, een zon en een maan, donder, bliksem en dieren bestaan.

De plek waar mensen wonen en de manier waarop ze leven bepaalt voor een groot deel hun ideeën over de wereld. De oude Grieken, die op de Middellandse Zee zeilden, dachten dat de wereld plat was, met om alles heen water en eronder de Hades. De Yanomami van Zuid-Amerika, die diep in het oerwoud wonen, noemen het universum Urihi a Pree: de Grote Boswereld. Veel Egyptische mythen zijn beïnvloed door de jaarlijkse overstromingen van de Nijl.

Toen ik kleine kinderen had, was dat voor mij het perfecte excuus om alle mythen en legenden te herlezen waar ik als kind zelf zo gek op was geweest. Terwijl ik naar manieren zocht om

deze verhalen met mijn kinderen te delen, stelde ik me vaak voor hoe al die mythische plekken eruitzagen en hoe het zou zijn om ernaartoe te reizen. Zo begon de Mythenatlas.

De bedoeling van dit boek is niet om elke legende ter wereld te vertellen, en ook niet om alle facetten van een bepaalde cultuur en haar goden uit de doeken te doen. Het zijn niet voor niets kaarten: een kaart is er om je te helpen op deze fantastische plekken je eigen weg te vinden, je onderweg met honderden bijzondere personages kennis te laten maken en je een voorproefje van hun verhalen te geven.

Ik hoop dat je net zo onder de indruk van deze werelden zult zijn als ik, en dat je geïnspireerd zult raken om ze met hulp van andere boeken, verhalen en films verder te ontdekken.

Je reis begint op de volgende pagina. Reis naar heinde en verre, geniet ervan, verdwaal een beetje, maar maak je geen zorgen. Je kunt altijd de weg naar huis terugvinden. Lift gewoon mee op de rug van de dondervogel of steek de hemel over op het schip van de zon.

Thiago de Moraes

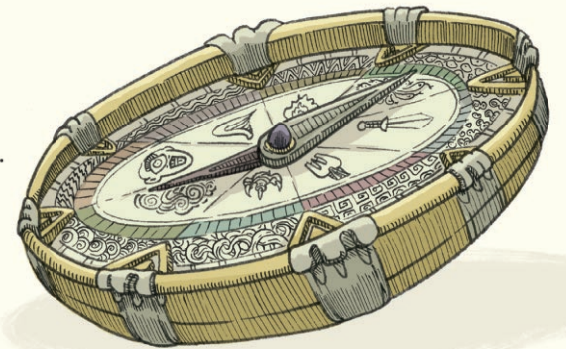
Thiago de Moraes

Mythenatlas

HOE JE JE WEG VINDT

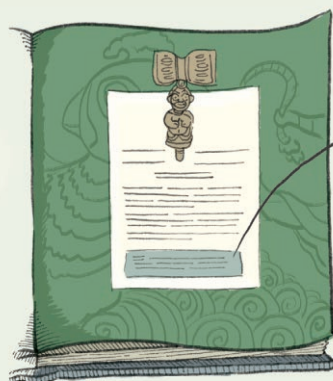
Je staat op het punt om van Noord-Amerika naar India en van Polynesië naar Japan te reizen. Onderweg zul je een ongelooflijke hoeveelheid goden, monsters, helden, grappenmakers en dieren tegenkomen. Voor je vertrekt, moet je een paar dingen weten.

Elke cultuur heeft haar eigen ideeën over hoe de wereld, de mensen en de dieren gemaakt zijn. Deze ideeën zijn de basis voor de twaalf kaarten in dit boek. Door de plattegronden te verkennen en de bijbehorende verhalen te lezen, reis je over alle continenten en ontdek je op wat voor ongelooflijke manieren verschillende volken de wereld om hen heen probeerden te begrijpen.

ZO VIND JE JE WEG IN DIT BOEK:

1. In de **inleiding** lees je over de ideeën en mythen van elke cultuur. Ook wordt hierin uitgelegd hoe de mensen de wereld zagen.

In het blokje **Waar?** lees je in welke landen deze mensen woonden.

2. Op de **kaarten** van de mythologische werelden zie je hoe de wereld er volgens de verschillende culturen uitzag of hoe die ontstaan is.

Op de kaart staat bovendien een keuze uit de vele goden, helden en monsters die volgens de mensen in hun wereld woonden. Er zijn er nog veel, veel meer, maar dit boek zou veel en veel dikker moeten zijn om ze allemaal op te nemen.

3. Op de **verhaal**-bladzijden vind je hervertellingen van de mythen en legenden van deze mensen.

In het **lint** staan de personages die je ook op de kaart kunt vinden.

In het **WIST JE DAT?**-kader staan extra miniverhalen en interessante weetjes.

4. Op de pagina met **wezens en voorwerpen** vind je nog meer fascinerende feiten. Ook kom je hier een aantal griezelige monsters tegen.

Een opmerking over de uitspraak:

Er staan heel veel geweldige namen in dit boek, van Jörmungandr en Xapiripë tot Dehotgohsgayeh en Tezcatlipoca. Om te zorgen dat je je tong niet breekt over deze namen staat achter in het boek een Uitspraakgids.

Griekse mythen

VAN CHAOS NAAR... EEN ANDER SOORT CHAOS

De oude Grieken geloofden dat uit de chaos de aarde geboren werd: Gaia. Gaia schonk het leven aan Uranus, de hemel, en samen kregen ze een heleboel kinderen. Ze waren dan wel goden, maar het gezin was niet erg gelukkig. Gaia en Uranus maakten de hele tijd ruzie: met elkaar, maar ook met hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen. Allemaal wilden ze de baas zijn.

Uiteindelijk waren het de kleinkinderen en achterkleinkinderen die de strijd om de heerschappij over de aarde wonnen. Zij werden de Olympiërs genoemd, omdat ze op de berg Olympus woonden. Ze waren onsterfelijk en heel machtig, maar ze waren niet veel wijzer dan gewone mensen, en veel van hun tijd brachten ze door met ruziemaken, bedriegen, listen verzinnen en andere onfatsoenlijke dingen doen.

DE KAART VAN DE OUDE GRIEKSE WERELD

Volgens de Griekse mythen was de aarde plat en werd ze omgeven door een enorme zee, die Oceanus heette. Boven de aarde waren de hemelen, die op hun plek werden gehouden door Atlas, een van de zonen van Gaia en Uranus. Onder de aarde was Hades, de onderwereld, waar de doden woonden. Nog dieper, onder Hades, lag Tartarus, een echt afschuwelijke plek waar je eeuwig gestraft werd en waar je maar het beste ver uit de buurt kon blijven.

Waar? Terwijl hun beschaving bloeide, verspreidden de oude Grieken zich ook buiten Griekenland. Ze stichtten dorpen en steden in de kuststreek van het tegenwoordige Italië, Spanje, Egypte en Libië, en ook aan de kust van Turkije en rond de Zwarte Zee.

Een kaart van de gebieden, voorwerpen en wezens uit

de Griekse wereld

zoals de Olympus, Gorgonen, sirenen, allerlei monsters en andere fabeldieren.

27 ARES

God van oorlog en geweld en een ontzettend kwaai kerel. Hij had heel veel enge kinderen, zoals Deimos (Paniek) en Phobos (Angst), en kon er niet goed tegen als hij beledigd werd.

26 ATLAS

Moest nadat de Titanen de oorlog tegen de Olympiërs verloren hadden de hemel op zijn rug dragen. De hemel was ontzettend zwaar en Atlas probeerde de klus af te schuiven op iedereen die langskwam, onder wie Heracles.

25 ARTEMIS

Apollo's tweelingzus, godin van de jacht. Ze was een geweldige boogschutter, beschermde wilde dieren, bossen en heuvels en had een hert, dat haar overal volgde.

24 DEMETER

Zeus' zus, godin van de vruchtbaarheid en de oogst. Haar hart brak toen haar dochter Persephone door Hades ontvoerd werd. Ze deed alles om haar terug te krijgen.

23 DIONYSUS

God van de wijn, wilde feesten en lol maken. Ook god van volkomen door het lint gaan en vreselijk slechte dingen doen.

21 DE SIRENEN

Vreselijke monsters, half vrouw, half vogel. Met hun prachtige stem lokten ze zeelieden naar rotsen in de zee, waar ze vervolgens schipbreuk leden.

22 POSEIDON

Baas van de zeeën, maar ook dol op paarden. Hij was nogal driftig en veroorzaakte aardbevingen door de zeebodem te laten schudden.

20 TARTARUS

Een afschuwelijke plek waar Zeus de Titanen heen stuurde nadat ze oorlog hadden gevoerd. Er zaten ook mensen. Sisyphus bijvoorbeeld, die een gigantisch rotsblok een heuvel op moest duwen, dat zodra hij bij de top aankwam weer naar beneden rolde. Kon hij weer opnieuw beginnen...

19 ORPHEUS

Een muzikant die zo mooi op zijn lier speelde dat zijn muziek de Argonauten tegen de sirenen beschermde. Verloor zijn vrouw, Eurydice, in de Hades en werd vervolgens aan stukken gescheurd door boze dames die met hem wilden zoenen (maar zijn losse hoofd en zijn lier bleven gewoon muziek maken).

30 HERMES

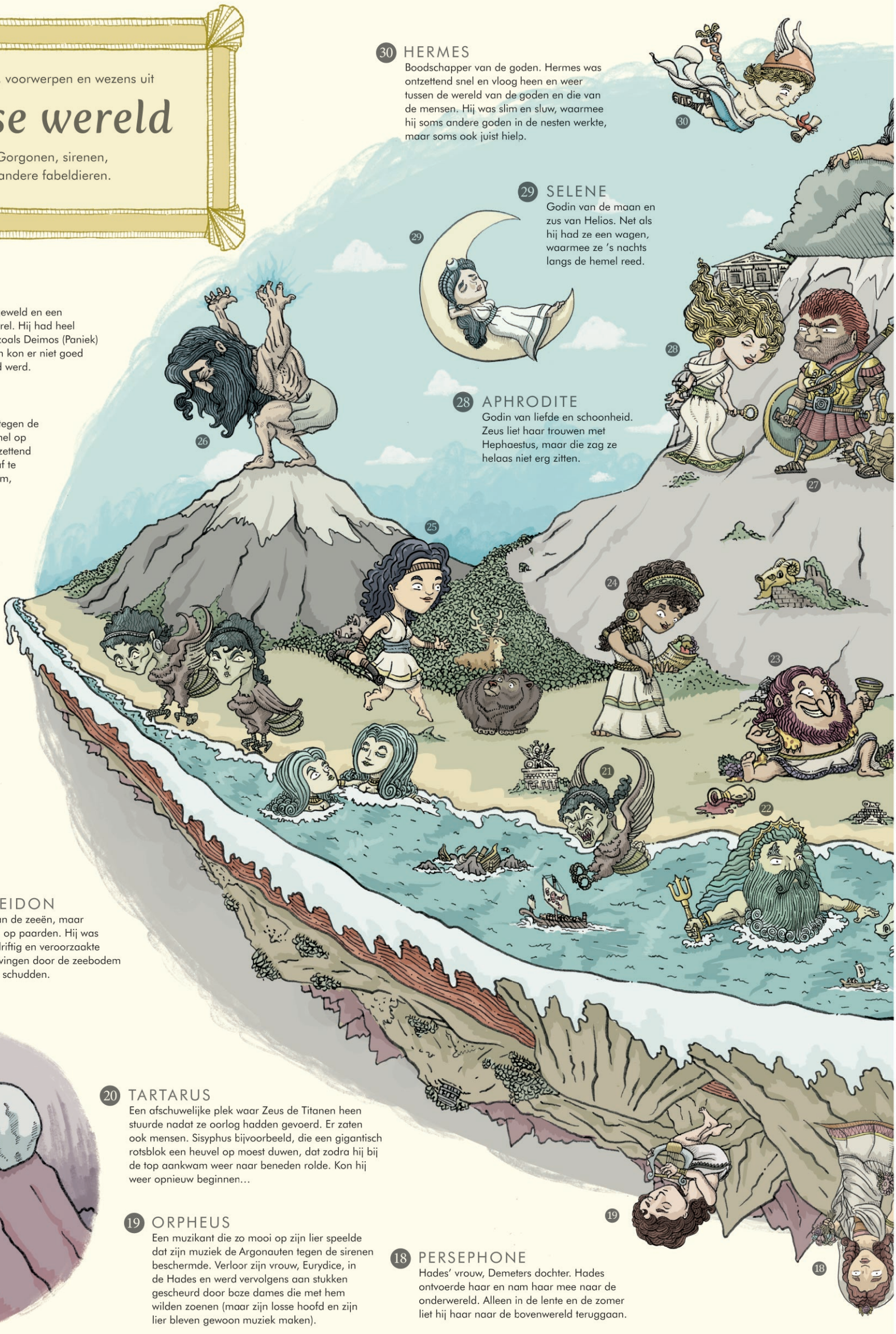
Boodschapper van de goden. Hermes was ontzettend snel en vloog heen en weer tussen de wereld van de goden en die van de mensen. Hij was slim en sluw, waarmee hij soms andere goden in de nesten werkte, maar soms ook juist hielp.

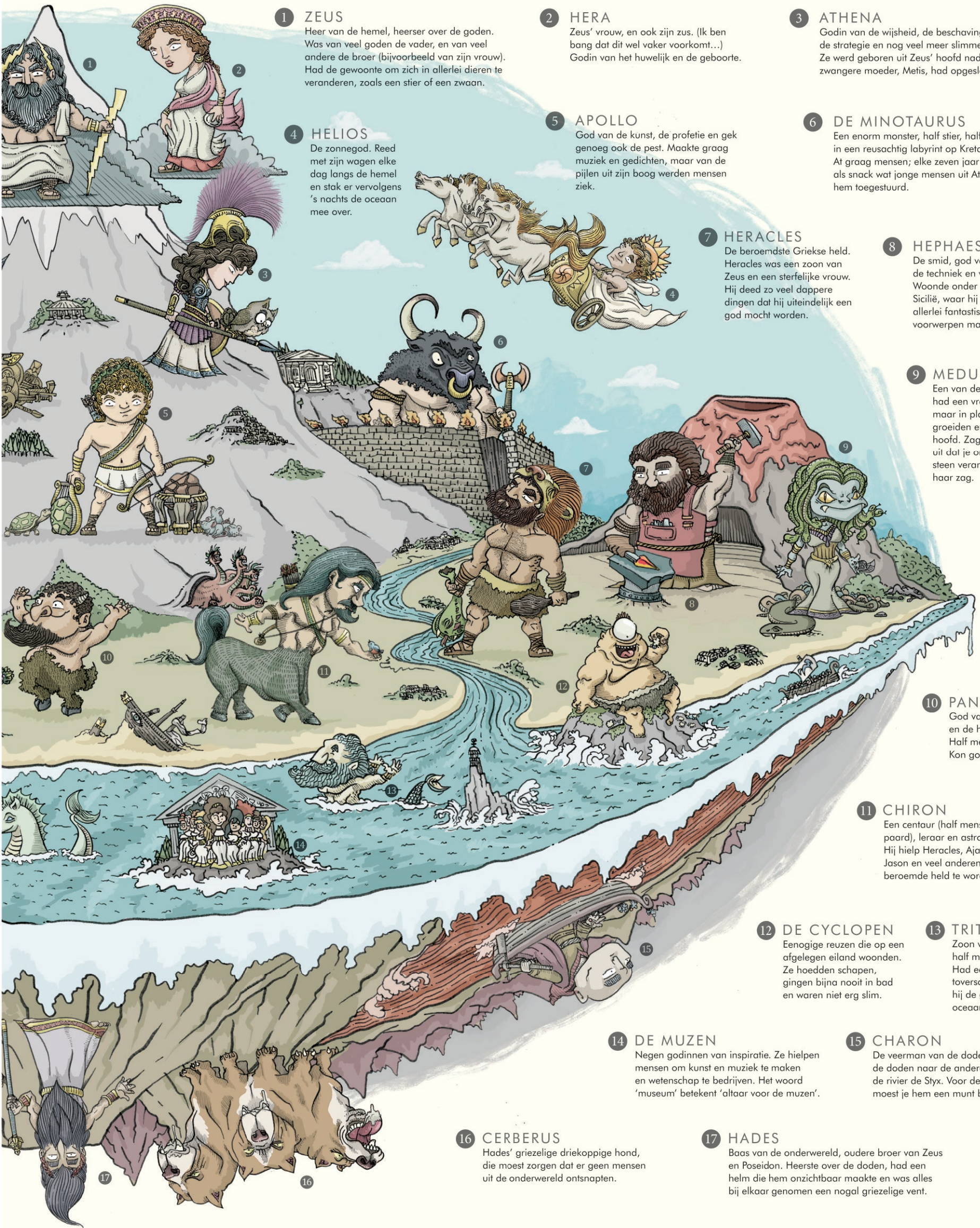
29 SELENE

Godin van de maan en zus van Helios. Net als hij had ze een wagen, waarmee ze 's nachts langs de hemel reed.

28 APHRODITE

Godin van liefde en schoonheid. Zeus liet haar trouwen met Hephaestus, maar die zag ze helaas niet erg zitten.

1 ZEUS

Heer van de hemel, heerser over de goden. Was van veel goden de vader, en van veel andere de broer (bijvoorbeeld van zijn vrouw). Had de gewoonte om zich in allerlei dieren te veranderen, zoals een stier of een zwaan.

2 HERA

Zeus' vrouw, en ook zijn zus. (Ik ben bang dat dit wel vaker voorkomt...) Godin van het huwelijk en de geboorte.

3 ATHENA

Godin van de wijsheid, de beschaving, het recht, de strategie en nog veel meer slimme dingen. Ze werd geboren uit Zeus' hoofd nadat hij haar zwangere moeder, Metis, had opgeslokt.

4 HELIOS

De zonnegod. Reed met zijn wagen elke dag langs de hemel en stak er vervolgens 's nachts de oceaan mee over.

5 APOLLO

God van de kunst, de profetie en gek genoeg ook de pest. Maakte graag muziek en gedichten, maar van de pijlen uit zijn boog werden mensen ziek.

6 DE MINOTAURUS

Een enorm monster, half stier, half mens, dat in een reusachtig labyrint op Kreta woonde. At graag mensen; elke zeven jaar werden er als snack wat jonge mensen uit Athene naar hem toegestuurd.

7 HERACLES

De beroemdste Griekse held. Heracles was een zoon van Zeus en een sterfelijke vrouw. Hij deed zo veel dappere dingen dat hij uiteindelijk een god mocht worden.

8 HEPHAESTUS

De smid, god van het ambacht, de techniek en vulkanen. Woonde onder de Etna op Sicilië, waar hij in zijn smederij allerlei fantastische metalen voorwerpen maakte.

9 MEDUSA

Een van de Gorgonen. Ze had een vrouwenlichaam, maar in plaats van haar groeiden er slangen uit haar hoofd. Zag er zo griezelig uit dat je onmiddellijk in steen veranderde als je haar zag.

10 PAN

God van de wildernis en de herders. Half mens, half geit. Kon goed fluitspelen.

11 CHIRON

Een centaur (half mens, half paard), leraar en astroloog. Hij hielp Heracles, Ajax, Achilles, Jason en veel anderen om een beroemde held te worden.

12 DE CYCLOPEN

Eenogige reuzen die op een afgelegen eiland woonden. Ze hoedden schapen, gingen bijna nooit in bad en waren niet erg slim.

13 TRITON

Zoon van Poseidon, half mens, half vis. Had een heel handige toverschelp waarmee hij de golven van de oceaan kon besturen.

14 DE MUZEN

Negen godinnen van inspiratie. Ze hielpen mensen om kunst en muziek te maken en wetenschap te bedrijven. Het woord 'museum' betekent 'altaar voor de muzen'.

15 CHARON

De veerman van de doden. Bracht de doden naar de andere kant van de rivier de Styx. Voor de overtocht moest je hem een munt betalen.

16 CERBERUS

Hades' griezelige driekoppige hond, die moest zorgen dat er geen mensen uit de onderwereld ontsnapten.

17 HADES

Baas van de onderwereld, oudere broer van Zeus en Poseidon. Heerste over de doden, had een helm die hem onzichtbaar maakte en was alles bij elkaar genomen een nogal griezelige vent.

- 1 Zeus
- 2 Hera
- 7 Heracles
- 16 Cerberus
- 17 Hades
- 26 Atlas

De twaalf werken van Heracles

ZO WIN JE VAN MEGAMONSTERS, BOZE GODEN EN EEN GIGANTISCHE HOOP STRONT

Zeus' vrouw Hera hield niet erg van haar stiefzoon, Heracles. Ze deed alles wat ze kon om hem het leven zuur te maken. Toen hij eenmaal volwassen was, maakte ze hem zelfs tijdelijk krankzinnig. Tijdens zijn aanval van gekte vermoordde hij zijn eigen vrouw en kinderen.

Toen de gekte weer voorbij was en Heracles zag wat hij had aangericht, werd hij vreselijk verdrietig. Uit vrije wil vertrok hij. Hij wilde graag boeten voor zijn misdaden, dus vroeg hij het orakel in Delphi wat hij moest doen. Het orakel zei dat hij vergiffenis zou krijgen als hij twaalf taken (of 'werken') zou uitvoeren voor koning Eurystheus van Tiryns.

Die werken waren eigenlijk niet te doen. Bij een heel stel ervan moest hij tegen idioot grote, ontzettend woeste beesten vechten die op dat moment Griekenland onveilig maakten. Maar Heracles was juist erg goed in onmogelijke klussen, en hij werkte de hele lijst af (al deed hij er wel lang over).

Toen hij alle werken gedaan had, kreeg Heracles eindelijk vergiffenis voor de moord op zijn vrouw en kinderen en mocht hij terugkomen. Hij beleefde nog veel meer avonturen en werd daardoor steeds beroemder. Toen hij stierf, werd hij een god en mocht hij op de Olympus komen wonen, bij zijn vader Zeus.

WIST JE DAT?

Toen Heracles een baby was, probeerde zijn stiefmoeder, Hera, van hem af te komen door giftige slangen bij hem in de wieg te stoppen. Gelukkig wist hij alle slangen met zijn knuistjes te wurgen (hij was een héél sterke baby).

DE TWAALF WERKEN VAN HERACLES

- 1**
De reusachtige leeuw van Nemea verslaan
- 2**
De negenkoppige Hydra van Lerna doden
- 3**
De hinde van Keryneia met haar gouden gewei vangen
- 4**
Het gigantische Erymanthische zwijn vangen
- 5**
De koeienmest opruimen die zich in dertig jaar in de stallen van koning Augias had opgehoopt
- 6**
De vleesetende Stymphalische vogels met hun koperen klauwen neerschieten
- 7**
De angstaanjagende stier van Kreta temmen
- 8**
De vleesetende merries van Diomedes stelen
- 9**
De riem van Hippolyta, de koningin van de Amazones, pikken
- 10**
De kudde van Geryones, een reus met wel drie lichamen, stelen
- 11**
Appels gappen uit de tuin van de Hesperiden (dochters van de Titaan Atlas)
- 12**
De driekoppige waakhond van Hades, Cerberus, vangen